

Walter Keim

Vi viser til din begjæring om innsyn datert 17. juni 2017.

Du er blitt innvilget full tilgang til dokumentet 16/34411-26 – Saksfremlegg for Brukerrådet: Pasientjournaler og offentlighetsloven.

Vennlig hilsen

Karin Stubberud Stey e.f.
seniorrådgiver

Til: Hedda Bie, Ledelse stab

Kopi: Truls Grøteig, Avdeling rehabilitering og sjeldne tilstander

Dato: 29.05.2017

Saksnr.: 16/34411-26

Fra: Avdeling bioteknologi og helserett

Saksbehandler: Karin Stubberud Stey

Ansvarlig: Anne Louise Valle

Notat

Saksfremlegg for Brukerrådet: Pasientjournaler og offentlighetsloven

Bakgrunn

HOD har gitt direktoratet i oppdrag «å nedsette en arbeidsgruppe som, i en betenkning, skal vurdere hvorvidt innhold i pasientjournaler bør omfattes av eller unntas fra offentlighetslovens virkeområde". I etterkant er det presisert at HOD ønsker Helsedirektoratets vurdering og tilrådning i saken. Arbeidsgruppens synspunkter skal være et bakteppe for Helsedirektoratets vurdering og tilrådning.

Bakgrunnen for oppdraget er at en rekke av landets helseforetak våren 2016 fikk innsynskrav fra VG. Innsynskravene omfattet blant annet innsyn i statistikk knyttet til bruk av mekaniske tvangsmidler ved helseforetakene for 2014 og 2015 og tvangsprotokoller for pasienter ved det enkelte helseforetak som var underlagt mekaniske tvangsmidler i 2015 med Kontrollkommisjonens merknader.

Noen av helseforetakene vurderte innsyn i tvangsprotokollene etter offentlighetslovens regler og avslo innsyn under henvisning til lovens unntaksbestemmelser. Flere helseforetak avslo imidlertid innsyn i tvangsprotokollene under henvisning til at tvangsprotokollene var en del av pasientjournalen og at innhold i pasientjournaler ikke omfattes av offentlighetsloven. VG påklagde avslagene og sakene ble sendt til Helse- og omsorgsdepartementet for endelig avgjørelse. Ved behandlingen av klagen konkluderte departementet med at tvangsprotokollene og innhold i pasientjournaler omfattes av offentlighetslovens virkeområde, og at begjæring om innsyn må vurderes etter offentlighetslovens regler.

Status

Arbeidsgruppens medlemmer består av representanter fra Helse Nord Trøndelag HF, Helse Vest RHF, Den norske legeforening, Norsk redaktørforening, Norsk presseforbund og Pasient- og brukerombudet. Arbeidsgruppemøter ble avholdt 3. februar, 24. mars og 5. mai 2017. På arbeidsgruppens møte 24. mars 2017 redegjorde journalistene Synnøve Åsebø og Mona Grevi Norman fra VG som sto bak «Psykiatriavsløringen» for sitt arbeid.

For å få flere innspill fra brukersiden ønsker Helsedirektoratet å drøfte saken med brukerrådet.

Mål

Få belyst hvilke hensyn som taler for og mot at pasientjournaler i fremtiden skal omfattes av eller unntas fra offentlighetslovens virkeområde og komme med en tilrådning til Helse- og omsorgsdepartementet.

Problemstillinger

Offentlighetsloven gir rett til innsyn «i saksdokument, journaler og liknande register til organet», jf. § 3. Med dokument menes «ei logisk avgrensa informasjonsmengd som er lagra på eit medium for seinare lesing, lytting, framsyning, overføring eller liknande», jf. første 4 første ledd.

Helse- og omsorgsdepartementet har lagt til grunn at pasientjournaler herunder tvangsprotokoller er «et saksdokument» og at det er et saksdokument for organet etter § 4 andre ledd og følgelig omfattet av offentlighetslovens virkeområde. Spørsmål om innsyn må derfor vurderes etter offentlighetsloven. Det er kun anonymiserte opplysninger offentligheten kan få innsyn i og det må ikke foreligge koblingsfare.

Under arbeidet med oppdraget har det kommet fram en del hensyn som taler for og mot at pasientjournaler fortsatt skal være omfattet av offentlighetslovens virkeområde. Blant annet er følgende hensyn blitt fremhevet for:

- Retten til innsyn er et grunnleggende demokratisk prinsipp. Demokrati, kontroll og rettssikkerhet er viktige hensyn.
- Innsyn i offentlig virksomhet er hovedregelen og bør også gjelde innenfor helsetjenesten. Hovedhensyn bak offentlighetsloven er å kontrollere offentlig virksomhet og bruk av det offentlige ressurser.
- Åpenhet i helsetjenesten kan øke tilliten til at samfunnets ressurser benyttes på en forsvarlig måte
- Regelverket ivaretar pasienters personvern blant annet ved at taushetsbelagte opplysninger ikke skal utgis.
- Selv om det finnes tilsyns – og kontrollordninger innen helsetjenesten er det likevel behov for kontroll med disse.

Blant annet er følgende hensyn blitt fremhevet mot:

- Tilliten til helsetjenesten er helt avgjørende for å kunne yte forsvarlig helsehjelp. Både for at pasienter skal oppsøke helsetjenesten og for at pasienten skal gi de opplysninger som er nødvendig for å få forsvarlig helsehjelp. Det kan være en fare for at tilliten svekkes dersom pasientene vet at offentligheten kan få innsyn. Dette gjelder selv om det kun er i anonymiserte pasientjournaler.
- Pasientjournalen er et særegent dokument som er opprettet for helt andre formål enn å gi offentligheten innsyn.
- Innsyn kan medføre en dreining av ressursbruken fra pasientrettet behandling til behandling av innsynskrav og anonymisering.
- Det finnes allerede tilsyns- og kontrollordninger innenfor helsetjenesten som blant annet skal ivareta pasientenes rettssikkerhet. Det er derfor ikke behov for at det offentlige får innsyn.

Følgende spørsmål ønskes drøftet:

Hva mener Brukerrådet er de viktigste hensynene å legge vekt på når man skal ta stilling til om offentlighetsloven fortsatt bør omfatte pasientjournaler?

Hvordan mener Brukerrådet det bør være i fremtiden?

Videre saksgang (ansvar, roller og tidsplan)

Frist for oversendelse av Helsedirektoratets vurdering og tilråding til departementet er 15. august 2017.

Tilrådning

Basert på drøftingen i brukerrådet: Hva er brukerrådets anbefalinger til Helsedirektoratet? Bør pasientjournaler også i fremtiden være omfattet av offentlighetslovens virkeområde?